

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna pet-črtna: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi
se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemani veljajo:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji veljajo:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Zdravnik, zdrávi samega sebe!

Povest nam pripoveduje, da je svoje dni hotel kralj postaviti krasno poslopje za Božjo službo, prepovedal pa je komu kaj vložiti ali priložiti k zidanju te cerkve, namreč hotel je vse sam dati, vse sam preskrbeti, da bi ostalo njegovo ime v slovesu. Ko je poslopje dodelano, reče v kamen vsekati napis: to cerkev sem jaz I. popolnoma sam iz svojega postavil. Drugi dan najdejo napis spremenjen, kraljevo ime je bilo zbrisano, a zapisano ime uboge vdove. Kralj reče napis popraviti, a zopet najdejo dan pozneje napis premenjen, uboga vdova je bila zopet tista, ki je največ storila za zidanje cerkve. Na kraljevo povelje pokličejo vдово in jo sprašujejo, kaj je ona storila pri zidanju te cerkve? Ona ne vé nič posebnega povedati, poslednjič vendar reče, da je za denar, ki ga je pri preji zaslužila, kupila sená in ga pokladala volom, ki so vsi sestradani in lačni vlačili kamenje k zidanju tega poslopja.

Ali je ta povest le posnemanje tistih Kristusovih besed, ktere je govoril apostolom, ko so gledali, kako so bogatini metali svoj dar za jeruzalemski tempelj, in je prišla vdova, ki položila dva vinarja, in o daru te vdove je Kristus rekel: ta vdova je več dala, kakor vsi drugi, — tega ne vemo razločevati, ima pa ta povest globoko resnico v sebi, ktero hočemo obrniti na vsakdanje življenje in iz tega stališča razmotrovati in presojevati javno življenje.

Z znojem in z žulji revnega ljudstva se zidajo krasna poslopja, z darovi ubogega ljud-

stva se stavijo cerkve in snujejo dobrotelne in občno koristne naprave, s trudom in prizadevanjem prostega ljudstva se zida tudi narodno poslopje, snuje se „narodni dom“. Ljudstvo je, ki može povzdigne do slave in veljave, a tudi pahne v pogubo in pozabljenost.

Solnčna luč prisveti najprej na vrh gorá, in od tod se razširja v dolino in ravnino, ter predere temo. Iz nebes je zasijala luč, ki je razsvetlila zemljo, a tudi v posvetnih rečeh so le posamezni, ki tirajo človeštvo naprej, nova misel prešine glavo posameznih odličnih, ki potem druge naprej pomikajo.

Kedar se enkrat ljudstvo poprime nove misli, da razume svoje vodje, potem se misel širi na globoko in široko, prešine vse kroge in postane blagor ali tudi zlo narodu, ki potem obožava in do nebes povzdiguje svoje voditelje ali jih v blato pogazi in breznu peklen-skemu izroča. — Iz tega se vidi, kako veliko dolžnost prevzamejo tisti, ki drugim hočejo biti voditelji in učniki, kako težko butaro si nalože vsi tisti, ki časnike pišejo in, kakor pravijo, javno mnenje narejajo. Tak, ki drugim hoče biti vodnik, mora prej sam vedeti in premisliti, kaj hoče in kako hoče to doseči, sicer tava po temi, in ako slepi slepega vodi, oba v jamo padeta.

Rodoljubje v ožjem pomenu pri nas Slovencih ni nikdar ugasnilo, zmirom so bili može, ki so narodu v njegovem jeziku pisali, budili in učili ga, ob posebnih prilikah je narodni ogenj posebno vžplamtel, n. pr. ob času verskih zmešnjav na Kranjskem; narodnost bi imela služiti v razširjenju krivih nauk med Slovenci; sicer je pa to vse lep nauk, kaj ima

storiti pravi rodoljub, ako hoče narodu koristiti. — Še le ob najnovejših časih se je narodnost prebudila, svoji k svojim se združijo, sinovi jedne in iste matere se spoznajo in ožje med sabo oklepajo. — Narod v svoji veliki večini se je prebudil, ozira se okoli sebe, in premišluje in prevdarja, kaj mu je storiti, da si ohrani in očvrsti narodno življenje. Tisti, ki so ga poklicali v življenje, zapuščajo ta svet, novi voditelji, bolj ali manj spretni, nastopajo, narod sam premišluje in se obotavlja, ali bi se držal svojih nekdanjih načel, ali bi tudi tukaj nekaj popustil in se ravnal po svetu naprednjakov, ki mislijo hitreje priti do cilja, ako se znebó starih predsodkov.

Tak je prav za prav naš čas, taka je sedanja doba, to je tisti važen trenotek, ob katerem je prišel narod do razpotja, kajti dosihmal od narodnega življenja ne moremo veliko povedati, vse je bilo le boj za naš obstanek, ali ravno to leto smo v narodnem življenju velik korak storili, sedaj se ima pokazati, sedaj se ima razločiti, ali smo zmožni napredovati, ali smo dovolj krepki, utrdbe, ktero smo si pribojevali s pomočjo večine našega ljudstva, ne le hrabro braniti, marveč tudi v njih osnovati si primerno in pripravno bivališče, sebi v čast in korist, a tujcem ne na škodo in neprilichnost.

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. avgusta

Avstrijske dežele.

Dopolnilne volitve v *goriški in ister-ski deželni zbor*. Ker se je tržaški deželni namestnik, baron Pretis, odpovedal deželnemu

Listek.

Oče, sin in vnuk.

Nekaj priprostitih misel o sedanjih časih.

(Dalje.)

Prosvitljenemu, naprednjakemu liberalcu vere ni potreba, razun v enem slučaju: ako si namreč hoče pridobiti zaupanje ljudstva, bodisi že, da ga pošlje v državni ali deželni zbor. Tedaj, se ve da, je treba ljudstvu prigovarjati, da človek tiste vere ne more zgubiti, ki mu jo je v srce vsadila dobra mati; takrat se še celó s črnim na belem zanikuje razloček med liberalcem in neliberalcem; da, takrat se še celó v kakem oklicu do volilcev lahko zagotavlja, da dotični mandat-pretendent ne misli nikdar nič storiti, kar bi utegnilo žaliti versko čutje volilcev. S kratko rečeno, liberalci dobro znajo, kaj je „oportuniteta“, kaj pomaga k dosegu njih namenov, in ne štejejo si v sramoto, če bi se tudi na dan večkrat prelevili — da le dosežejo svoj namen. Vse toraj, kar liberalci govoré o veri in Cerkvi, je le gola

hinavščina, s ktero se jim žalibog tudi posreči ljudstvo preslepiti.

Kar pa si ne upa oče, to si upa sin. Oče liberalizem si ne upa dosledno izvrševati svojih nazorov — in njegov hrabri sinko, „socijalizem“, ga že kara, ter mu očita strašljivost in nedoslednost. Liberalizem je zavrgel Boga, — dosledno bi moral zavreči tudi vso vero, saj ona je le vez med Bogom in človekom, in tudi vsako cerkev, ker ona je le hraniteljica in braniteljica vere. Vse to je tudi v resnici storil socijalizem. On ne mara nič slišati o Cerkvi in veri, kajti njegovo geslo je: mi nečemo nobene vere, ker vera zaduši um, marveč zahtevamo, da se tudi trohica verskega poduka ne uči v šolah. In kako dosleden si je v tem geslu, dokaz nam je Francozka. Ta dežela, ki je bila odlikana s priimkom „najbolj katoliška“, njej pristuje zdaj priimek „najbolj nekatoliška“, vsaj kar se tiče vlade in njenih zastopnikov. Kajti Kristusa so prognali iz dežele. On nima na Francozkem nič več domovinske pravice. Po šolah se ne smejo več nahajati podobe Križanega; otrokom se

morajo mesto katoliških knjig dajati le knjige pisane v liberalno-socijalističnem duhu, v kterih se ime Bog še nahajati ne sme; škofom in duhovnom pa, ki bi se predznili zavreči take knjige, ali pa starše svariti, naj nikar ne dajejo takih knjig otrokom v roke — njim naj se zapre še tista skromna plača, ki jo dobivajo od države, če jim prav ona tega ne daje iz svojega zaklada, marveč le za odškodnino za ugrabljena cerkvena posestva. Enaki sadovi socijalnih nazorov zorijo tudi v drugih deželah. Omenim naj le Nemške. Znano nam je, kako je v Berolinu pred nekaj časom osupnil liberalizem, zapazivši svojega močnega sina, in kako so se celó vojašnice preiskovale ter kaznovali vojaki, v kojih rokah so dobili kak socijalističen list — če tudi so bile v njem le klobase zavite. Pa vkljub vsemu temu se je socijalizem tako razcvetal, da se že pred nekaj leti ni bal njegov kolovodja očitno državnemu zboru izreči: „Težko mi je verjeti, da bi tisti gospodje, ki se potegujejo za to ali ono dogmo, delali to iz prepričanja; kajti nemogoče (!) je, da bi kdo stoječ na vrhuncu sedanje vede, še

poslaustvu na Goriskem in tudi v Istri, zato je razpisana volitev deželno-zborskega poslanca v mestnih zbčinah Crvinjan, Tržič in Grad, kakor tudi ona v Buzetu, Isoli in Milah. Obe se boste vršili 14. t. m.

Iz Ischla, 8. avgusta. Ob treh popoldne sta obedovala cesarja, k obedu je šel cesar Frane Jožef po cesarja Viljema. Med obedom je igrala godba došla iz Linca. Ob 5. uri sta se cesarja skupaj peljala v Laufen. Ob sedmih bode slavnostna predstava v gledišči. — Zvečer ob sedmih je prišel kraljevič Portugalski in se je nastanil v „Hotel Elizabeth“, kjer ga fzm. Mondel pozdravi, a potem se je poklonil cesarjema, ki sta prišla iz sprehajališča. Pri predstavi v gledišči ste bili tudi presvitla cesarica in nadvojvodinja Valerija. Po gledišči so šli v cesarsko vilo na čaj.

Iz Zegestava, 8. avgusta. Predsedniku državnega zbora dr. Smolki na čast bodo napravili topličarji, kar jih je tukaj, slavnostni banket, tudi ravnateljstvo kopelj dela priprave za njegov sprejem.

Česko. (Konec obravnave volitvene reforme.) Henrik Clam-Martinic z nejevoljo pobija misel, da njegova stranka hoče razrušiti državno zvezo. Vsi narodi, Nemci in Slovani, stojé trdno za Avstrijo. Avstrijsko rodoljubje zaradi tega ni slabeje, ako se strinja s čutstvom za deželo in narod. Ne gré spomine in izročila ljudstva razglaševati za nečimurnost, tako ne gré govoriti. Ako se Vi potegujete za svojo pravično nemško stvar, hočemo prevdariti, je li to dobro nemško pravo, katero izvršujete. Prvikrat je, kar se je v deželnem zboru neprikrito govorilo o delitvi dežele. Listi bodo to po širokem svetu razglasili in se sklicevali na to, da dežela tega želi. Govornik kaže na to, kako se ljudstvo draži, kaže na volilne razglase po deželi, ker zmerne Nemce proglašajo za izdajice. O velikem, pravi govornik, da se mora to presojevati iz stališča vstavovornega življenja, a ne po tem, koliko kdo plača. Ako se veliko posestvo deli v volitvene okraje, varuje se s tem ne le manjšina v velikem posestvu, ampak tudi manjšina sploh. Fundamentalni članki, pravi govornik, so bili v prošli dobi, on resno zavrača očitjanje, kakor da bi se stranka le hlinila z miroljubjem. Resnica, pravica in potreba po miru bodo zmage. Nemškemu narodu ne pristuje, da bi se potegoval za vknjiženo krivico, tudi takrat, kedar se krivica lahko odpravi, a vendar nemška korist ne oškoduje.

Poročevalec Rieger kaže v svojem sklepnem govoru na poklice velicega posestva, ki je v tem, da posreduje v deželi. — Preobladanje (hegenomija) v deželnem zboru v vsakem zbirališču se ne doseže s tem, da se postavno

ukaže, ampak nadarjenost in razumništvo tukaj razločuje, kar se tega tiče, se ni treba bati Čehom tekmovalja. Ko je govoril o bolestnih klicih, ni mislil na osebe v deželnem zboru, on vé dobro razločevati med temi, ki so za Avstrijo in med onimi, ki želé zedinjenja z Nemčijo. Ali je bila ta taktika primerna, o tem se je izjavil kompetenten državnik. Nočem teh besed omeniti, rekel je govoril, ker zadevajo nekega gospoda v ti slavni zbornici. Kar pa se tiče njegove (Riegrove) spomenice, tako je o nji rekel avstrijski knez in general, ki je svojo kri prelil na bojišču: iz pruskega stališča mora se zavreči, a ne z avstrijskega. Kdo je boljši Avstrijan, o tem se noče prepirati, na njegovi strani so mnogozaslužne rodovine, katerih rodoljubje slovi več stoletij. V viših krogih znajo dobro presojevati, kje je najti pravi Avstrijan. Kar se tiče našega glasovanja v državnem zboru, bodo bližnje volitve pokazale, ali smo bili v nasprotju s svojimi volilei. Mi nismo zoper državno jedinstvo, različnih misli smo le zastran samovprave. Misel o razdelitvi Česke se mu zdi smešna; to je tako čudna, to je tako neznanstvena stvar, da celó nemogoča. Ali ni ravno kar poslanec Herbst rekel, da je že težko le kak okraj razdeliti po narodnostih? Vi hočete, rekel je govornik, napraviti nov Trentino (nerešeno Laško). Kako Vam more to priti na misel, po svojih družinah imate nemško in česko skupaj. Tu imamo zares boljši pot, da se porazumemo. Čemu nezaupnost, čemu se sklicujete na vznemirjenje? Saj vemó, kako se to nareja? Ljudstvo se lahko nadraži; a mi poslanci moramo biti bolj pazni. Predgovornikov nekdo je rekel, on more pomirovati. Ako hočete zares pomirovati, potem ne dajte tiskati svojih govorov. Ne moremo biti le Avstrijani, a Čehi ne. Kako moremo pozabiti slavno zgodovino naše dežele! Ostali bomo v svoji dragi domovini dobri Avstrijani. Tudi nemški pesniki so povelicevali lepoto naše dežele. Ko se poleže pri Vas razdraženost, potem boste tudi Vi stvari drugače videli. Nas boste zmiraj našli pripravljene za porazumljenje. Ne bodemo se utrudili v svoji miroljubnosti, prizadevali se bodemo za mir. —

Nasvet je bil, kakor smo povedali, sprejet z vsemi glasovi zoper one nemške levce. V kratkem potem je česki klub ponudil zopet pismeno spravo in pomirljivost, odgovorili so na to pismo, da so si v političnih stvarih navskriž, in da sprave ne sprejmejo. Po tem, kar so Nemci govorili pri ti debati, se njih izjavi ni čuditi.

Iz Prage, 8. avg. Naslovi stroškovnika: „domestikalni zaklad“, „Bubencev zaklad“ in „deželni zaklad“ se rešijo po predlogih komi-

sije. Pri imenu „pripomoči“ sprejme se nasvet grofa Harracha, da se privoli za priprave in načrte za zidanje muzeja 20.000 gold., z vsemi glasovi zoper glasove Nemcev.

9. avgusta. K poročilu o ljudskem šolstvu nasvetuje budgetna komisija naslednjo resolucijo: Č. k. vlada se povabi, da postavnim potom naravná vprašanje, kdo ima prevzeti trošek za podučevanje v verouku za voz. (Na to stvar pri šolstvu mislijo pač v zadnji vrsti — a pozno vendar še ni odloženo.)

O tem, da ima prevzeti dežela trošek za deželni kulturni svet, stavi budgetna komisija naslednji nasvet: Deželni zbor naj izreče, da je pripravljen v imenu dežele prevzeti vpravne troške za deželni kulturni svet odsihdob, ko bode deželna postava ta zavod razglasila za deželno napravo; deželnemu odboru naj se ukaže, obravnavati z vlado zaradi predlage dotične postave in o izidu tega poročati deželnemu zboru v prihodnji sesiji.

Vnanje države.

Iz Erfurta, 8. avgusta. K Lutrovi svečanosti pridejo poslanstva dijakov iz vseh nemških vseučilišč. Posebni vlaki prinašajo v nepretrgani vrsti na tisoče vdeleževalcev k slavnosti. Zjutraj so bila obiskovanja in slavnostna služba božja. Popoldne bode slovesni zgodovinski slavnostni sprevod, ki kaže čas, ko je državno mesto Erfurt slovesno sprejelo reformatorja, ko je šel v Worms.

Iz Novega Jorka. Pri državnih volitvah v Kentucky so zmagali demokratje. V Utan so bili voljeni mormoni po vseh okrajih, izvzemši enega, kjer mormonje niso glasovali.

San-Francisko. Kar se je od tod na Kitajsko poslalo v zadnjih 18 mesecih vojnega orožja, izvzemši Springfieldovih pušek, patronov in platno za šatore, se ceni na 5.000.000 dolarjev.

Izvirni dopisi.

Izza Gorjancev, 7. avgusta. Iz mnogo dopisov raznih časnikov spoznali smo že, koliko škode napravila je minula dva meseca pogubonosna toča po raznih slovenskih pokrajinah, osobito na Štajarskem. — Tudi naši kraji so pri tem več ali manj poškodovani. Že okolo srede junija bilo je od toče poškodovanih več vasi semiške fare tje proti Luži. Veliko huje bilo je pa dne 16. m. m. Temni oblaki, ki so se zbirali onega dne med Kranjem in Bledom, in kateri so ondi z obilnim dežjem motili potovanje presvitlega vladarja po Gorenjskem, drvili so se preko Ljubljane

zamogel verovati na kako versko dogmo.“ Ali ni tem nazorom le naravna posledica oni divji krik, ki se čuje iz socijalnih taborov: Proč z duhovni; proč z jezuiti; proč s samostani! in še veliko drugega, česar popisovati se protivi pero? Kam pač človeka pripelje nevera! Glej Marat, Robespierre in njih dandanašnje naslednike!

Tretji temelj človeštva je veljava. Brez veljave ne more obstati nobena človeška družba. Mislimo si le družino brez gospodarja. Kako bi moralo iti v njej vse narobe! Kar bi rekel A, zanikal bi B, oboje pa morda C, in tako na dalje, in nastala bi v družini lepa zmešnjava! Nasproti pa, kako vse drugače je v družini, ki ima modrega gospodarja! On odkaže vsakemu članu svoje delo, in vrši se vse v najlepšem redu. Podobna je taka družina dobro vglasbenemu orodju, iz katerega zna strokovnjak privabiti najlepšo harmonijo.

Ako pa že mala družina ne more obstati brez veljave: ali bi mar zamogla splošna človeška družina — človeštvo — obstati brez nje? Gotovo ne. Veljava je bistveni del družinskega življenja.

Kakošna pa mora biti ta veljava, kje je njen izvir?

Kršanstvo trdi: Oblast je dvojna, cerkvena in državna, ter to svojo trditev vpira na izjavo svojega Vstanovitelja. Ko se je namreč On zadnjikrat odpravljaj na Oljsko goro, je rekel svojim apostelnom, da kdor nima denarja, naj proda suknjo in kupi meč. Na to mu odgovore učenci: Gospod! glej, tukaj sta dva meča. In On jim reče: Dosti je. Iz teh besedi sklepajo razlagovalci na dvojno oblast: cerkveno in državno. — Kje pa je njeni izvir? Tudi to nam pove sv. pismo. Apostelj Pavelj piše: „Ni je oblasti od drugod, kakor od Boga; ktere pa so, so od Boga postavljene.“ In prvak apostelnov, sv. Peter piše: „Bodite podložni vsaki človeški stvari zavoljo Boga, bodisi kralju, kakor najvišemu, ali vojvodom, kakor od njega poslanim. Zakaj to je volja Božja, da z dobrimi deli usta zamašite nespametnim in nevednim ljudem; kakor prosti, in ne kakor da bi prostost imeli v zagrinjalo hudobije, ampak kakor hlapci božji.“ — Vprašam, je-li mogoče še bolj določno zaznamovati izvir vsake veljave? Cerkevna in državna oblast imati toraj svoj

izvir v Bogu, to je nauk katoliške Cerkve. Razloček je le, da je prva neposredno, druga posredno božjega vira. Prav ta nauk je pa tudi vzrok, da Cerkev brez orožja (saj ona po besedah sv. Augušтина nima družega orožja, kakor le molitev in solze) veliko bolj vpliva na človeka, kakor milijon bajonetov: saj „kdor se oblasti vstavlja, se vstavlja Bogu samemu“. Najkrajše nam je pa Kristus pokazal to dvojno oblast, pa tudi dolžnosti do obeh: „Dajte Bogu, kar je Božjega, in cesarju, kar je cesarjevega.“

Drugače uči liberalizem. Zavrgel je Boga, — toraj tudi vso božjo veljavo. On ne pozna družega Boga — kakor vsemožno državo, koje vladar ni več „vladar po milosti božji“, ampak „vladar po milosti ljudstva“. Liberalizmu ni vladar neodvisen, — le Bogu odgovoren — ampak ljudstvo je neodvisno, samooblastno, in on si izvoli svojega zastopnika ter mu odstopi svojo veličanstvo. Vladar je toraj le ljudski pooblaščenec, je njegov vradnik. Temu nauku dosledno je, da je v novi državi občno mnenje že postava, saj pooblaščenec ne more in ne sme družega storiti, kakor le to, k čimur pooblastilo dobi. Da, še več. Ako je

na Dolenjsko. In že okoli pol štirih do štirih jeli so sipati tukaj točo po rodovitnih njivah in prijaznih vinogradih. A temu se tudi ni bilo čuditi, ker se je bil zrak vsled novopadlega snega po Gorenjskih planinah tako ohladil, da je toplomer med nevihto padel za 10 stopinj Cels.

Najbolj trpela je pri tem fara Planina (Stockendorf), kakor je bilo že v „Slovenec“ poročano; potem v semiški fari vasi Kot in Gorence, kjer raste posebno dobra kapljica, tje do Semiča. Več ali manj zadeta je tudi okolica Radovice, Dražče in dalje proti Vivodini v Hrvatski. V črnomeljski fari trpeli ste le dve vasi. Čuli smo, da je ravno ono popoldne zeló potolklo tudi izvrstne vinske gorice okoli sv. Ane na Hrvatskem.

Pred 14. dnevi vdarila je strela med nevihto v neki skedenj na Tančigori, fare dragatuške. Pogorelo je stanje in več ravno požetega žita. — V resnici samo žalostne vesti!

Od Vojnika, 8. avgusta. (*Učiteljske konference.*) Zadnjo soboto so učitelji celjskega okraja imeli svoje vradno zborovanje za letos. Med vprašanji bilo je na dnevnem redu tudi ono, kako naj bi učitelj pospeševal navrstveno odgojo izročene mu mladeži. O tem predmetu se je veliko razpravljalo in govorilo sem ter tje.

Vzrejo zamoremo si misliti le na dva načina: Ona je ali konfesionalna ali pa antireligiozna, t. j. verska ali zoperverska, — srednjega pota pri tem vprašanji ni. Tú je slednji kompromis (dogovor) nemogoč; tukaj velja le: „Kdor ni z menoj, ta je zoper mene, in kdor z menoj ne zbira, ta razstresa“. A da je vzreja brez verske podlage kakor poslopje na pesku, o tem jasno spričuje zgodovina in vsakdanja skušnja.

Oziroma na razpravljano vprašanje bi dopisnik vsakemu, kateri se peča z odgojevanjem otrok, rad priporočal knjižico, ki je te dni izšla v založbi Habbelovi v mestu Ambergu. Delee — „Photographisch aufgefangene Geistesblitze“ — v kratkih potezah predočuje, kako zanimivo „bistroumnost“ v obče in gledé vzrejevanja mladeži posebej so „levičarji“ razljudstvo vir oblasti samovlastno, potem sme ono po svoji volji odstavljati in zopet nastavlja vladarje, kajti tega vendar nihče ne more trditi, da ne bi jaz imel pravice po svoji volji si izbirati pooblaščenca. Proglašenje tega nauka pa, — ali ni to prava prekucija, da, postavna prekucija? To tudi liberalizem dobro spozná, zato si pa tudi ne upa svojih nazorov do zadnje posledice izvrševati, ampak raje po svoji navadi ostane na pol pota.

Ne tako njegov potomec, socijalizem. Z veliko radostjo tudi on trdi, da je ljudstvo samooblastno, da je občno mnenje že postava, kateri se mora podvreči vse. Toda pri tem on ne ostane, ampak v svoji doslednosti sklepa na dalje: Večina državljanov so delavci, ki morajo s svojimi rokami živeti sebe in druge; kar toraj ti sklenejo — to je postava. Njihovo mnenje pa je, da mora vsak človek delavee biti, sicer nima pravice do obstanka: toraj „čemu tisti, ki ne delajo z rokami, le proč z njimi! ker oni so le zatiralec delaveev, so le pijavke, ki se živé ob krvi ubogih trpinov; proč z vradniki, proč z vladarji, proč s trinogom in trinoštvom!“ Že zopet lepi nauki! Človek bi kmalo mislil, da je zašel med krvočne leoparda.

(Konec prih.)

odevali pri obravnavanju šolske novele, ktera ni nič drugega, kakor v postavo spremenjena določila, s katerimi je ministerstvo že več let gladilo hrapavo pot šolstva. Edini odstavek, kateri pravi, da voditelj šolski mora biti z večino otrok istega veroipovedanja, je nov. Neutrudljivi „Popotnik“ se je pa ob kamen spodtaknil, ko je napisal, da je po glasu novele „nравно-verski“ namen šole vzpremenjen v „versko-nравni“.

Nek učiteljski list je pred kratkim zvedel, da naloge, ki jih učitelji morajo delati za vradne vsakoletne skupščine, prebirajo tudi komiji in učenci po štacunah. Pred nekaterimi tedni namreč — tako poroča časopis — je trgovec gosp. Mehl od sv. Marjete niže Ptuja kupil v Gradcu 20 kilo makulaturpapirja. Za 1 kilo dal je 14 kr. Ali kakšen je bil ta papir? Bili so elaborati, naloge, ki so jih učitelji izdelovali za okrajne konference leta 1878! Omenjenih 20 kilogramov popisanega papirja je deželno-šolski svet zbral iz okrajev Celje, Konjice, Ptuj, Gradec. Tako daleč smo že dospeli, da se učiteljski trud prodaja na vago, in sicer po 14 kr. za 1 kilo. Zakaj bi šolske oblasti učiteljem ne vračevale njihovih elaboratov?

Obžalujemo, da naši učitelji ne zborujejo v družbi s svojimi tovariši na vzrejevalnem polju, z duhovniki, kakor se to godi ob desnem bregu Save. Slovensko-štajarski katehetje in učitelji si pri svojem službenem opravilu podajajo roke, — kar pač vse hvale vredno, toda do te stopinje še nismo prišli, da bi tudi v učiteljskih društvih se podpirali z dobrim svetovanjem.

Od Nove cerkve. (*Zbavljeni publicisti.*) Včerajšnja „Tagespost“ v dopisu iz Brežic poroča, da se preiskovanje trtne uši vrši v najlepšem redu, pristavlja pa, da se je ljudstvo premalo podučevalo in trdi, da so narodnjaki krivi znane nesreče, češ, oni so šuntali ljudstvo, da se je komisiji vstavljalo — brez orožja. Da ljubeznjiva tetka še Cerkev ni pozabila, skoro ni treba omenjati.

Nedavno je „Deutsche Wacht“ trdila, da se dandanes kuga odvraca s kislino karbolovsko, a ne s procesijami. „Celjanka“ se je namreč pritoževala, zakaj da se gimnazijalec v Gradcu vdeležujejo pri procesiji, ktero na Trojisko nedeljo obhajajo krščanski Gradčani v hvaležni spomin, da so o svojem času bili obvarovani pred kugo. Zdi se, da je „bogaboječni“ poročevalec k „vahtarci“ hodil v šolo, ker graški „židovki“ piše, da se škodljivi mrčes iz vinogradov menda ne bo mogel pregnati s pomočjo pobožnih obhodov, — „Processionen und Bittgänge“.

Mi poročilo modrega dopisnika samo „za kratek čas“ na znanje jemljemo, ne vedoč, koga bi naj cenili pametnejšega, ali „nemške“ liste ali njihove še bolj „nemške“ dopisnike. Pisatelj teh vrstic z ušjo-trtoskazko nič ni v zvezi, vendar si ravno kot „neodvisen“ upa trditi, da, kolikor so mu razmere znane, duhovniki in učitelji tudi pri trtni uši svojo dolžnost storijo; v tem oziru se ne namenijo meriti z neko vrsto samo zabavljivih publicistov.

Domače novice.

(*Imenovanje.*) Presvitli cesar so nekdanjega predstojnika rudnika v Idriji, gosp. M. V. Lipolda, ki je dobil prej red železne krone tretje vrste, povzdignili v vitežki stan. To imenovanje pride v korist njegovi rodovini.

(*Novi knjigi.*) Kmetijska družba izdala je knjigo o mrčesih, sadnemu drevju škodljivih, spisal jo je marljivi preganjalec te golazni, gosp. M. Rant, učitelj na Premu. — Dotiskana je tudi v drugem natisu že znana dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega knjiga o umnem podkovstvu in bolnih kopitih v drugi, pregledani izdaji. Oboje tiskano je v Blaznikovi tiskarni. Več o obeh še spregovorimo.

(*Agitacija zoper „Slovenca“.*) Kar je naš list postal dnevnik, je nekterim ljudem prav trn v peti, posebno ko vidijo, da tu in tam po javnih prostorih bralci bolj segajo po njem, kakor po — nekem drugem dnevniku. Večkrat se zgodi, da list kar z mize zgine in ga potem ni najti več. Oni dan smo videli z lastnimi očmi, kako ga je nekdo, menčč, da ga nihče ne vidi, kar zvil in smuk v žep z njim! Tako zakotno in nepošteno ravnanje sodi se samo in ni ravno častno za list, čegar pristaši tako skušajo odpraviti neprijetnega konkurenta. Mi pač ne mislimo, da bi oni list vedel za to, ali godi se vendar. Tudi zabavljivih besedi je veliko slišati v mestu in po deželi, vzlasti v okolici, kamor zahajajo nekatere vrste ljudje. Naj bo, nič ne škoduje.

(*Nekaj iz sklenjene deželne razstave.*) Kakor znano, je bila v tej razstavi zastopana posebno dobro kranjska hišna (ne fabriška) obrtnija, za ktero se je tudi cesar zeló zanimal, kar pričajo vprašanja, ki jih je stavil posameznim razstavljalcem. Posebno veliko in mnogovrstnega je bil razstavil g. Miha Pakič v tako zvani „suhi robi.“ Presvitli cesar je popraševal, kaj: „*Ustaj to blago in če gre kupčija dobro, na kar m. zagašja. Sin ... odgovoril, da gre daleč po svetu in po ...*“ dobrih cenah; to je cesarja vidno razveselilo. — Gosp. Petričič je imel razstavljeno lepo zbirko krtač, glavnikov itd., kar se vse domá izdeluje in je prav trdno ter tudi po obliki okusno narejeno; tudi to je bilo cesarju prav všeč. — Mikavna je bila dalje zbirka raznovrstnih čevljev od najmanjšega otročjega do največjega moškega, od priproste cikle do najelegantnejega ženskega čevlja. — Ravno tako je dopadalo Zupanovo domačo sukno, ki je veliko boljše od fabriškega. Kaj pa še le ženska ročna dela! Take ve ceniti pa le bolj žensko oko, pa krasna so bila, da jih je vse občudovalo. — Sploh je dežela pokazala, da je tú hišna obrtnija zeló razvita in na visoki stopinji spretnosti in umetnosti.

(*Prodajalci premoga*) ali marveč njihovi hlapci, ki ga po mestu vozijo, tako strašno razgrajajo ponujaje ga, kakor se kmetiški fantje ne, kedar pridejo k novačenju. Oni dan si je tak voznik, ker je bil sam hripav, najel postopača in plačal mu žganja, „da bo bolj upil.“ In res je ta upil kakor divjak, da so se še fjakarski konji strašili, kaj pa še le ljudje, posebno ženske in otroci! Proti temu tuljenju je kričanje zmrazilno prodajočih Lahov še prav melodično petje, akoravno samo na sebi tudi ni ravno prijetno. Ali bi se ne dalo kaj vkreniti zoper tako razgrajanje?

(*Notranjska slavnost v Postojni*) bode 2. septembra. Mnogo se pripravlja in prireduje za to slavnost. Pričakuje se obilo vdeleževalcev iz raznih krajev in deputacij narodnih društev. Za daljši dopis priporočamo se prijateljem lista.

(*Odlikovanje.*) Čast. gosp. Ivan Tomšič, vojaški župnik v Zagrebu, naš rojak, imenovan je po sv. Očetu papežu za papeževga

tajnega svetovalca s pravico nositi naslov „monsignore“.

(*Podučevanje v sadjereji in vinoreji v slapski šoli pri Vipavi*) prične se za učitelje s 16. dnevom t. m. Sprejetih je 14 ljudskih učiteljev.

(*XL. list državnega zakonika*) je dosihmal izšel samo v nemški izdaji. Štev. 134 prinaša ukaz ministerstva denarstva in trgovine dné 24. julija 1883, kar se tiče obdačenja tekoče ogelnokislina v težkih železnih posodah. Štev. 135 prinaša ukaz ministerstva za denarstvo in kupčijo dné 31. julija 1883, kar se tiče nekterih sprememb v službah pri dachu in v pristaniščih v Dalmaciji. Štev. 136 ima cesarski patent dné 5. avgusta 1883, ki sklicuje deželna zbora predarlskega in koroškega.

Razne reči.

— Učiteljstvo na Štajarskem. G. Ernst Leske je postal nadučitelj v Rušah; Janez Spicer učitelj v Ponkraci; Jožef Freunsfeld podučitelj v lutomerski deški šoli; Marija Kirschner učiteljica v St. Janžu (arveški okraj); Valentin Stolcer pride v Ranče kot učitelj in Jožef Juvan k sv. Urbanu; v stalni pokoj se podasta učitelja Anton Wallner in Janez Vezjak. — V Veržeji in na Cvenu se razširi enorazredna učilnica v dvorazredno; v Vuzenici se vstanovi za I. razred paralelka. —

— Božja pot na Barban. Iz Barkovelj se naznanja „Edinosti“, da se bo, kakor vsako leto, zvečer pred Velikim Šmarnom (14. avg.) od ondot peljalo mnogo slovenskega ljudstva na več ladijah na božjo pot v Barban. Pomorska vlada in finančno vodstvo je letos, ker je poprej časi bilo takih nasprotnosti, dala barkarjem dovoljenje svobodne vožnje po najbližnji poti.

— Iz Tirolskega. Strugo reke Adize vravnajo skoz in skoz. Na sredi struge blizu Sigmundkrona je cel grič peska, ki zadržuje vodi pot. Ta prod bodo odpravili s zajemalnimi parnimi stroji. Po sredi proda bodo naredili prerez 10—15 metrov širok in vodo po njem napeljali, to mislijo dovršiti do zime. Drugo bode potem lože dovršiti, tako mislijo vodi drugo pot odkazati. No, do prve povodnji bode že dobro, a dokler stranski potoki ne bodo vkroteni, vse vravnanje po velikih vodah ne bode izdalo mnogo.

— Potres. Iz Szanád-u Torontalski županiji se poroča „Pester Lloyd“, da je bil tam v noči 6. t. m. proti tričetrt na dvanajst potres od zahoda na vshod. Slišati je bilo tiho podzemeljsko vršenje, ki je trajalo 10—11 sekund.

— Arlberški prerov bo dodelan 10.270 metrov dolg. Prekopati je še 1202 metrov dolgoti. Mislijo, da bode delo meseca oktobra storjeno.

— Velikanska barka. V Birkenheadu na Angleškem je splavala barka največja, kolikor so jih dosihmal naredili. Parnik je ves iz jekla, dolg je 450 čevljev, širok 47 čevljev, mašina ima sile 400 konj. Dobila je ime „Western Land“ in bode prevaževala pošto med Antverpnom in Novim Jorkom. Naročila ga je družba „Societe Anonyme de Navigation Belge-Américaine“ v Antverpnu.

— O strašni nesreči na otoku Ischiji govori sloveči geolog Luigi Palmieri, ki je od l. 1848 ravnatelj vremenoslovnega observatorja na gori Vezuv, in opazuje potres na gori s pomočjo orodja (seismografa), ki ga je on iznašel, naslednje: Casamicciola trpi za takimi nezgodami že za časa Karola III. Burbonskega tako, da ta kralj ni hotel privoliti v zidanje mesta. Sedanjemu potresu nekoliko podoben je bil potres l. 1828, ponavljalo se je to l. 1881, zadnji je bil najhujši, a to ni zemeljski potres, kakor mu navadno pravimo. Vsak pravi potres se razširja iz svojega središča na okoli. Ta katastrofa je bila v Casa-

miccoli strašna, a delavnostnega okroga ni imela.

Potresi trajajo 30 do 40 sekund, tukaj pa je bilo, kakor bi bil vstrelil s topom, a družega nič. Ranjenci v Napolji so toliko prestrašeni, da straha koprne, kedar opoldne top na gradu St. Elmo počí. Da bi se bil plamen videl, tega Palmieri ne verjame. Da je katastrofa nevtogoma prišla, priča to, kakor najdejo mrličje. L. 1881 so izkopali čevljarja, ki je še čevljev tiščal in roko za nabijanje imel vzdignjeno. Pri potresu l. 1851 v okraji Melfi se je zemlja stresla 11krat, v Ischiji pa to pot ni bilo več sunkov (a zemlja se je vendar tresla še 3. t. m., kjer se je hrib Epomeo prekopicnil).

Prikazen v Casamiccioli je prav posebna, a čedalje huja. L. 1828 je bilo trideset, l. 1881 sto in dvajset, a l. 1883 pet tisoč mrtvih, in vsikdar je Casamicciola središče tem potresom. V Melfi so našli mrličje na ulicah, ker so imeli čas bežati, v Ischiji med potresom ni nihče ubežal, mrtvi in ranjeni so bili med hišami pokopani, kar pri potresih ni navadno. Otok Ischija je sicer vulkanski in potresom podvržen, pa to ni bilo vzrok, marveč le spremlja to prikazen. Vzrokov more v Casamiccioli biti le dvoje, ali se je kaj razpočilo, ali kaj vsedlo. Ko bi se bilo kaj razpočilo, bi bilo kamenje vrglo na kviško, bolj verjetno je, da so bile razpokline, ki so nastale zaradi krajevnih razmer. Casamicciola je na skali iz strahita, pod njim je debela plast ilovice, kjer so nekdanje rove narejali. Ako rudokop najde v kakem rovu razpoke, zamaši rov in koplje drugje. L. 1831 se je zemlja na nekterih krajih vsedla in zemljemer Jordani je rekel, ako dela ne vstavijo, se bode Casamicciola enkrat v tla vdrla. To so pozabili in se še le sedaj tega spominjajo. Potem pa pride, da ogelnokislina kamnje razjeda, toplica postane zaradi tega rudnica (rudninske vode). Ta razkrojitev in te votline so tla pod Casamicciolo spodrile in so vzrok strašnemu polomu, mali zemeljski potres tega ni bil mogel učiniti.

Sicer so pa razna znamenja pot res napovedovala. Že dva dni je kalna voda prihajala iz tal. Ljudje so to vedeli, ali bali so se to razglasiti, da tujcev ne oplašijo in odpravijo. Nek star mož je šel k škofu, in mu povedal, da se boji potresa, a škof, ki je sedaj tudi med mrtvimi, ga ni poslušal. — Domači ljudje so se največ zanašali na to, da so domače živali mirne; ker pred potresi so navadno živali vse preplašene; ljudje so bili po glediščih ali so se pripravljali za večerne zabave, gospe so se ravno lepoticile, kar koščena žena objame staro, mlado, bogato in revno, grdo in lepo, in prestavi v večnost. Bog bodi jim milostljiv sodnik!

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj 10. avg. „Wiener Zeitung“ razglša odpuščenje deželnega namestnika grofa Potocki-ja, ki je dobil veliki križ Štefanovega reda, in imenovanje predsednikovega namestnika Zaleskya, ki postane tajni svetnik, za deželnega namestnika v Galiciji.

Petrograd, 10. avg. Da se po robu postavi vsem neopravičenim govoricam o prikazovanji kolere, je vlada ukazala vse potrebno zoper to kugo in vkrenila da se mora vsak tak primerljive bolezni preiskovati in rezultat preiskave podati ministru.

Dunajska borza.

9. avgusta.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 95 kr.
Sreberna	79 „ 70 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 „ 75 „
Papirna renta, davka prosta	93 „ 80 „
Ogerska zlata renta 6%	119 „ 85 „
„ „ 4%	88 „ 90 „
„ „ papirna renta 5%	87 „ 25 „
Kreditne akcije	160 gld. 298 „
Akcije anglo-avstr. banke	120 gld. 111 „ 50 „
„ avstr.-ogerske banke	839 „
„ Länderbanke	113 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	648 „
„ državne železnice	318 „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	223 „ 80 „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	107 „ 60 „
„ Ferdinandove sev.	105 „ 50 „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 120 „ 25 „
„ „ 1860	500 „ 135 „
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 170 „ 50 „
„ „ 1864	50 „ 170 „
Kreditne srečke	100 „ 173 „ 20 „
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „
Rudolfove srečke	10 „ 21 „ 25 „
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	103 „
London	119 „ 70 „
Srebro	— „
Ces. cekini	5 „ 65 „
Francoski napoleond.	9 „ 49 1/2 „
Nemške marke	58 „ 25 „

Hiša na prodaj.

Hiša z vrtom, št. 16 na Krakovskem nasipu v Ljubljani, na kateri utegne ostati vknjiženih 3000 gld., je na prodaj. Kupnina znaša 6500 gld., hišna najemščina nese 426 gld. Natančneje — brez posredovalcev (mešetarjev) se pozve na narodnem trgu (v „zvezdi“) št. 12 v II. nadstropji vsak dan od 10. do 12. ure.

Naznanilo in priporočilo.

Visokočastiti duhovščini in slavnemu občinstvu sploh s tem naznanujem, da sem po smrti in oporoki svoje nepozabljive *stare matere, gospé Franciške Šupevece*, prevzel njeno

dobro znano, čez 50 let obstoječo svečarijo,

ktero bodem vodil pod dosedanjo firmo:

Franciška Šupevec.

Zahvaljevaje se za vse ranjki v obilni meri skazano zaupanje, se ob enem vljudno priporočam prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu, naj me blagovolijo počastiti z mnogimi naročili, ter obetam in zagotavljam, da v **poslovanji in nizki ceni ne bode nobenega spremena.**

Pri dosedanji firmi ostanejo dosedanji zvedeni in vestni delavci, dosedanja točna postrežba, in dosedanje zanesljivo pošteno in nepokvarjeno blago, kakoršnega tirjajo cerkvene postave.

V Ljubljani, 10. avgusta 1883.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Josip Bernard, mlajši.